

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

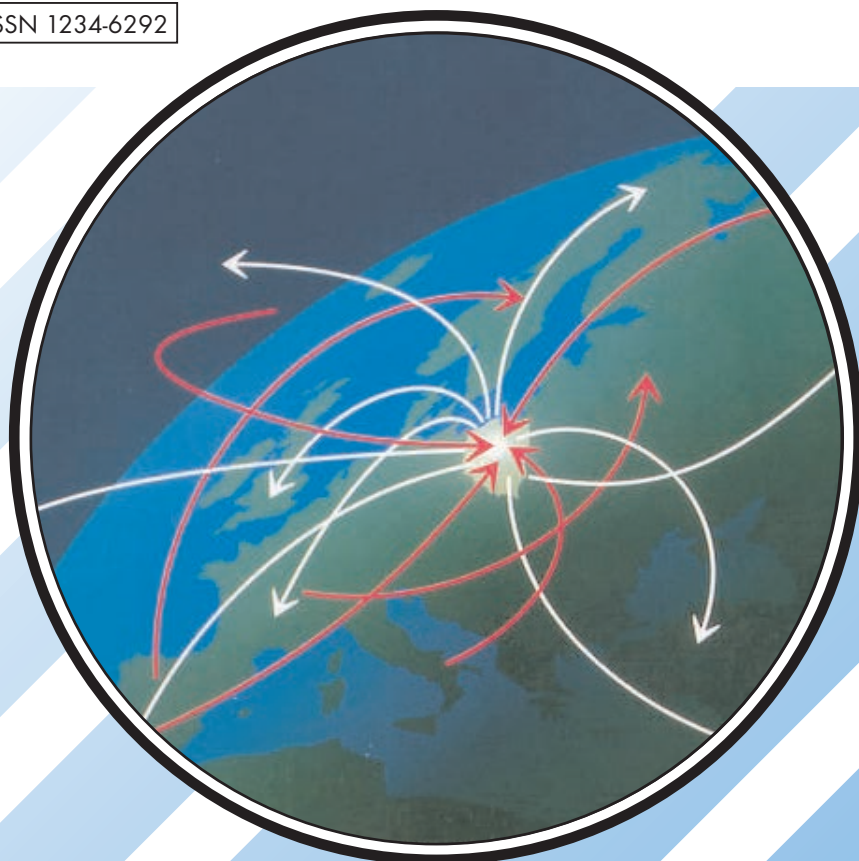
CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2016

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz., Ark. wyd. 9,06

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	8
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	18
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i>	18
2. Produkty upraw oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	24
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	30
4. Ziemniaki i przetwory <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	34
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	39
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała</i>	44
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner</i>	48
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska</i>	51
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	55
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska</i>	58
11. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko</i>	63
12. Wyroby alkoholowe <i>mgr Katarzyna Rola</i>	68
13. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	72
14. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski</i>	74
Aneks	78

W 2015 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, nieznacznie wzrosła dynamika polskiego eksportu, a importu wyraźnie zmalała. Wpływy z eksportu wyniosły 178,7 mld EUR, a wydatki na import 175,0 mld EUR. W porównaniu z 2014 r., eksport zwiększył się o 7,8%, a import o 3,9%. W wyniku tego, po raz pierwszy w obrotach wystąpiła nadwyżka (3,7 mld EUR, wobec 2,7 mld EUR deficytu w 2014 r.).

Dynamika eksportu polskiego sektora rolno-spożywczego była prawie dwukrotnie większa niż importu. Wartość eksportu produktów rolno-spożywczych zwiększyła się o 7,7% do rekordowych 23,56 mld EUR, a importu o 4,7% do 15,85 mld EUR. W rezultacie nadwyżka zwiększyła się do nienotowanej wcześniej wartości 7,71 mld EUR wobec 6,74 mld EUR w poprzednim roku. Poprawa wyników odzwierciedlała sytuację rynkową – duże nadwyżki po zbiorach w 2014 r. oraz mniej korzystne relacje popytu do podaży i postępującą stabilizację gospodarczą w Europie Zachodniej. Wzrost eksportu, szczególnie w drugiej połowie roku, wynikał również z osłabienia złotego wobec euro i dolara USA. Jego skalę ograniczały niskie ceny na światowych rynkach oraz restrykcje (rosyjskie embargo oraz ograniczenia w eksporcie związane z wykryciem w Polsce afrykańskiego pomoru świń u dzików). Restrykcje te wymusiły poszukiwania nowych rynków zbytu, czyli jak najbardziej pożądaną dywersyfikację sprzedaży.

Znaczenie sektora rolno-spożywczego w polskim handlu zagranicznym w 2015 r. nadal było bardzo duże. Udział eksportu rolno-spożywczego w polskim eksporcie wyniósł 13,2%, a udział importu do 9,1%. Należy podkreślić bardzo duży wpływ nadwyżki generowanej w handlu rolno-spożywczym na wyniki handlu ogółem. Jej wartość przekroczyła bowiem ponad dwukrotnie wartość nadwyżki w handlu ogółem. Oprócz tego, handel zagraniczny ma korzystny wpływ na koniunkturę w rolnictwie i przemyśle spożywczym, ponieważ stosunkowo duża część produkcji jest kierowana na eksport (blisko 40%).

Wskaźnik pokrycia wartości importu eksportem w obrotach produktami rolno-spożywczymi po raz kolejny się zwiększył (149 wobec 145% poprzednio) i nadal był znacznie wyższy niż w handlu ogółem (99%), gdzie w analizowanym okresie jego wartość wzrosła z 98 do 102%.

Wzrosły obroty handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi z większością grup państw. Odmienna tendencja była widoczna tylko w eksporcie do WNP oraz w imporcie z EFTA. W eksporcie zmalało znaczenie przede wszystkim WNP, a wzrosło UE i pozostałych krajów rozwiniętych. Po stronie importu skala zmian była mniejsza. Tym niemniej, zmniejszyło się znaczenie UE i EFTA, a wzrosło krajów rozwijających się. Restrykcje w eksporcie do Rosji wymusiły dywersyfikację rynków zbytu. Polscy eksporterzy z powodzeniem zaczęli poszukiwać alternatywnych rynków zbytu (kraje rozwijające się, Bałkany oraz pozostałe kraje rozwinięte). Podobne procesy nasiliły się również w imporcie.

W 2015 r. poprawiły się salda w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi z większością krajów rozwiniętych, w tym UE i pozostałymi krajami rozwiniętymi. Natomiast w handlu z WNP i z krajami rozwijającymi się odnotowano pogorszenie wyników, co jednak nie miało dużego wpływu na ogólny wynik.

W ujęciu wartościowym produkty przemysłu spożywczego dominują w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi. Ich znaczenie w 2015 r. nieznacznie wzrosło. Wpływy z eksportu produktów przemysłu spożywczego zwiększyły się o 8,0% do 19,5 mld EUR, co stanowiło 82,9% wartości całego eksportu rolno-spożywczego. Wydatki na import tych towarów zwiększyły się o 5,7% i wyniosły 10,7 mld EUR (67,7% całego importu rolno-spożywczego). Nadwyżka wzrosła do 8,8 mld EUR, wobec 7,9 mld w poprzednim roku. Eksport produktów rolnictwa zwiększył się o 6,0% do 4,0 mld EUR, a ich import o 2,8% do 5,1 mld EUR. Deficyt obrotów produktami rolnictwa zmalał do 1,1 mln EUR (1,2 mld EUR w 2014 r.).

Dynamika eksportu produktów zwierzęcych w 2015 r., w porównaniu z 2014 r.,

była minimalnie mniejsza. Spowolnienie wynikało z restrykcji wprowadzonych w handlu tymi towarami oraz z niskiej dynamiki popytu u głównych odbiorców, tj. na rynkach UE. Aczkolwiek wywóz na tamte rynki podtrzymywała poprawiająca się konkurencyjność cenowa. Miało to miejsce szczególnie w drugiej połowie roku, kiedy nastąpiło osłabienie złotego wobec euro. Wartość eksportu tych towarów wyniosła 8,7 mld EUR i była o 6,5% większa niż w poprzednim roku. Zmalał wywóz przetworów mleczarskich i zwierząt żywych. Zrekompensował to zawiązaniem wzrost eksportu mięsa i przetworów mięsnych oraz ryb i przetworów rybnych.

Zwiększyła się dynamika eksportu produktów roślinnych, na czym zaważyły wyniki osiągnięte w pierwszej połowie 2015 r., ponieważ w drugiej połowie roku tempo wzrostu było o ponad połowę mniejsze niż w analogicznym okresie 2014 r. Wartość ich eksportu wzrosła o 8,9% do 13,6 mld EUR. Największy był wzrost eksportu napojów orzeźwiających, kawy, herbaty i kakao, alkoholi, zbóż i przetworów zbożowych, wyrobów cukierniczych, tytoniu i papierosów oraz przetworów warzywnych, co zrekompensowało ograniczenie eksportu cukru, świeżych owoców, świeżych warzyw, śrut i makuchów oraz innych produktów roślinnych mniej liczących się w eksporcie.

Import produktów roślinnych się zwiększył o 8,1% do 10,2 mld EUR, a produktów zwierzęcych zmalał o 1,7% do 4,8 mld EUR. Na wynikach zaważył rozwój sytuacji w drugiej połowie 2015 r., kiedy w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r., dynamika importu produktów roślinnych wyraźnie się zwiększyła, a spadkowa tendencja w imporcie produktów zwierzęcych została zahamowana.

W 2016 r. największy wpływ na rozwój sytuacji w polskim handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi będą miały: postępujące spowolnienie gospodarcze na rynkach WNP i w Chinach, powolna poprawa sytuacji w UE oraz relatywnie wysoka dynamika wzrostu gospodarczego w krajach rozwijających się, w tym szczególnie w Azji Południowo-Wschodniej. Eksport będą utrudniały też rosyjskie embargo oraz

ograniczenia wprowadzone w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń w Polsce.

Po słabszych zbiorach w 2015 r. nastąpiło pogorszenie relacji podaży i popytu na krajowych rynkach produktów roślinnych. W związku z tym, zmniejszyły się nadwyżki, które wyznaczają polskie możliwości eksportowe tych towarów. Jednocześnie zwiększył się popyt importowy. Na krajowym rynku trzody chlewnej, pomimo korzystnych relacji podaży i popytu, sytuacja nadal będzie trudna, co będzie wynikało z ograniczeń administracyjnych w eksporcie, które skutkują przede wszystkim spadkiem cen w kraju, a z drugiej strony powoduje wzrost konkurencyjności cenowej polskiej wieprzowiny na zagranicznych rynkach. Sytuacja i perspektywy handlu na rynkach drobiu i wołowiny zapowiada się korzystnie, ale ograniczony popyt na rynkach docelowych (głównie w UE) będzie utrudniał eksport.

W 2016 r. będzie możliwy wzrost eksportu do krajów UE oraz krajów rozwiniętych gospodarczo i rozwijających się. Trudna sytuacja w krajach WNP i konflikt na Ukrainie będą negatywnie oddziaływały na polską wymianę handlową w tym regionie. Z tego powodu możliwa jest dalsza reorientacja sprzedaży z rynków WNP na rynki krajów rozwijających się oraz europejskich krajów trzecich.

W 2016 r. przewiduje się nieznaczny wzrost obrotów produktami rolno-spożywczymi w ujęciu wartościowym. Dynamika wzrostu eksportu produktów zwierzęcych praktycznie się nie zmieni, ale w eksporcie produktów roślinnych przewiduje się jej spadek. Wzrośnie przede wszystkim wywóz mięsa (w tym szczególnie drobiowego) i podrobów, przetworów mięsnych, mleczarskich oraz ryb i owoców morza. Spośród produktów roślinnych zmaleje eksport zbóż, oleistych, świeżych owoców i warzyw, przetworów warzywnych

oraz cukru, a zwiększy się większość produktów przetworzonych, w tym szczególnie tytoniu i papierosów, kawy, herbaty, kakao, wód i napojów orzeźwiających, przetworów ziemniaczanych i wyrobów cukierniczych. Nieznacznie wzrośnie import produktów zwierzęcych, z wyjątkiem mięsa drobiowego i jego przetworów oraz produktów mleczarskich. Zwiększy się też przywóz produktów roślinnych, w tym szczególnie zbóż, nasion oleistych, cukru, tytoniu i papierosów oraz alkoholi, a zmaleje świeżych owoców i warzyw oraz olejów i śrut oleistych.

Przewiduje się, że wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych w 2016 r. mogą osiągnąć około 24,6 mld EUR i być o ponad 4% większe niż w 2015 r. Wydatki na import mogą się zwiększyć o ponad 3% do 16,4 mld EUR. Nadwyżka obrotów może wzrosnąć do 8,2 mld EUR, wobec 7,7 mld EUR w 2015 r.

SUMMARY

In 2015, when compared to the previous year, the growth rate of the Polish export slightly increased while that of the import clearly decreased. The revenue on exports amounted to EUR 178.7 billion and expenditure on imports – EUR 175.0 billion. When compared to 2014, the export increased by 7.8% and import by 3.9%. Consequently, for the first time there was a trade surplus (EUR 3.7 billion, against EUR 2.7 billion of deficit in 2014).

The growth rate of the export of the Polish agri-food sector was almost twice higher than that of the import. The value of the agri-food export increased by 7.7% to the record-breaking amount of EUR 23.56 billion and that of the import by 4.7% to EUR 15.85 billion. As a result, the surplus rose to the unprecedented value of EUR 7.71 against EUR 6.74 billion in the previous year. The improvement in the results reflected the market situation – large surpluses after the harvest in 2014 as well as the less favourable supply-demand ratios and the progressive economic stability

in Western Europe. The export growth, especially in the second half of the year, resulted also from the weakening of PLN against EUR and USD. Its scale was limited by the low prices in the world market and restrictions (Russian embargo and export restrictions related to the detection of African swine fever among wild boars in Poland). Those restrictions forced a search for new export markets, i.e. the most desirable diversification of sales.

The importance of the agri-food sector in Polish foreign trade in 2015 was still very high. The share of the agri-food export in the Polish export amounted to 13.2%, and the share of the import – 9.1%. We should stress the very large impact of the surplus generated in agri-food trade on total trading results. Its value exceeded the value of the total trade surplus by more than twice. In addition, foreign trade has a beneficial impact on the economic situation in agriculture and food industry, as a relatively large part of the output is destined for export (40%).

The trade coverage index in trade in agri-food products increased again (149% when compared to previous 145%) and still was much higher than in total trade (99%), where its value over the analysed period increased from 98 to 102%.

There was an increase in foreign trade in agri-food products with the majority of the groups of states. A different trend was visible only in the export to the CIS and in the import from the EFTA. In the export, the importance of, first of all, the CIS decreased while that of the EU and other developed countries increased. In case of the import, the scale of changes was lower. Nevertheless, the importance of the EU and EFTA decreased and that of the developing countries increased. The restrictions in the export to Russia forced the diversification of export markets. Polish exporters successfully started seeking alternative markets (developing countries, the Balkans and other developed countries). Similar processes increased also in the import.

The year 2015 saw an improvement in the balances of foreign trade in agri-food products with the majority of the developed countries, including the EU and other developed countries. However, in trade with the CIS and the developing countries there was a deterioration of the results, which, however, had no significant impact on the overall result.

In terms of value, food industry products dominate in foreign trade in agri-food products. Their importance in 2015 slightly increased. Earnings from the export of food industry products increased by 8.0% to EUR 19.5 billion, which accounted for 82.9% of the total agri-food export. Expenditure on the import of those goods increased by 5.7% and amounted to EUR 10.7 billion (67.7% of the total agri-food import). The surplus rose to EUR 8.8 billion, against EUR 7.9 billion in the previous year. The export of agricultural products increased by 6.0% to EUR 4.0 billion and their import – by 2.8% to EUR 5.1 billion. The deficit in trade in agriculture products decreased to EUR 1.1 billion (EUR 1.2 billion in 2014).

When compared to 2014, the growth rate in the export of livestock products in 2015 was slightly lower. The slowdown resulted from the restrictions imposed on trade in those goods and from the low demand rate in major customers, i.e. the EU markets. However, the export to those markets was sustained by the improving price competitiveness. This took place particularly in the second half of the year, when the weakening of PLN against EUR was observed. The export value of those goods amounted to EUR 8.7 billion and was by 6.5% higher than in the previous year. The export of dairy products and live animals decreased. This was compensated even more by the increased export of meat and meat products as well as fish and fish products.

The growth rate of the export of crop products increased, which had been determined by the results achieved in

the first half of 2015, as in the second half of the year the growth rate was more than half less than in the same period of 2014. The value of their export increased by 8.9% to EUR 13.6 billion. The largest growth was that of the export of refreshment drinks, coffee, tea and cocoa, alcohols, cereals and cereal products, confectionery, tobacco and cigarettes and vegetable products, which compensated the limited export of sugar, fresh fruit, fresh vegetables, middlings and oil-cakes and other vegetable products of lower importance in the export.

The import of crop products increased by 8.1% to EUR 10.2 billion and that of livestock products decreased by 1.7% to EUR 4.8 billion. The results had been determined by the situation in the second half of 2015, where, in comparison to the same period of 2014, the growth rate of the import of crop products clearly increased and a downward trend in the import of livestock products was stopped.

In 2016, the greatest impact on the development of the situation in Polish foreign trade in agri-food products will be exerted by: progressive slowdown in the CIS markets and in China, slow recovery in the EU and relatively high economic growth in the developing countries, particularly in Southeast Asia. The export will also be hindered by the Russian embargo and restrictions introduced in connection with the occurrence of African swine fever.

After poor harvest in 2015, the supply-demand ratio in the national markets of crop products deteriorated. Consequently, the surpluses determining the Polish export opportunities of those goods decreased. At the same time, the import demand increased. In the domestic swine market, despite the beneficial supply-demand ratios, the situation will still be difficult due to the administrative export restrictions, which result primarily in the price decline at home and, on the other hand, in an increase in the price competitiveness of Polish pork in foreign

markets, mainly of the EU countries. The situation and prospects of trade in the poultry and beef markets looks beneficial, but the limited demand in the target markets will make the export difficult.

In 2016, the increase in the export to the EU countries and economically developed and developing countries will be possible. The difficult situation in the CIS countries and the conflict in Ukraine will negatively affect Polish trade in this region. For this reason, it is possible to continue the realignment of sales from the CIS markets to the markets of the developing countries and European third countries.

In 2016, a slight increase in trade in agri-food products in terms of value is expected. The growth rate of the export of livestock products will practically not change, but it is envisaged to decrease in the export of crop products. What will primarily increase is the export of meat (including in particular poultry meat) and meat offal, meat products, dairy products, fish and seafood. As regards crop products, the export of cereals, oilseeds, fresh fruit and vegetables, processed vegetables and sugar will decrease while that of the majority of processed products, especially tobacco and cigarettes, coffee, tea, cocoa, water and refreshment drinks, potato products and confectionery will increase. The import of livestock products, with the exception of poultry meat, poultry products and dairy products, will slightly increase. Also the import of crop products, especially cereals, oilseeds, sugar, tobacco and cigarettes and alcohol will increase while that of fresh fruit and vegetables, oils and oil-seed middlings will decrease.

It is expected that earnings from the export of agri-food products in 2016 may amount to about EUR 24.6 billion and be more than 4% higher than in 2015. Expenditure on the import may increase by more than 3% to EUR 16.4 billion. The trade surplus may rise to EUR 8.2 billion, when compared to EUR 7.7 billion in 2015.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek środków produkcji (43) • kwiecień 2016,
2. Rynek mleka (50) • kwiecień 2016,
3. Rynek ryb (24) • kwiecień 2016,
4. Rynek zbóż (50) • maj 2016,
5. Rynek drobiu (49) • maj 2016,
6. Rynek mięsa (50) • maj 2016,
7. Rynek rzepaku (49) • maj 2016,
8. Rynek cukru (43) • czerwiec 2016,
9. Rynek wyrobów tytoniowych (4) • czerwiec 2016,
10. Rynek owoców i warzyw (48) • czerwiec 2016,
11. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (44) • wrzesień 2016.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2016 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2016 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>